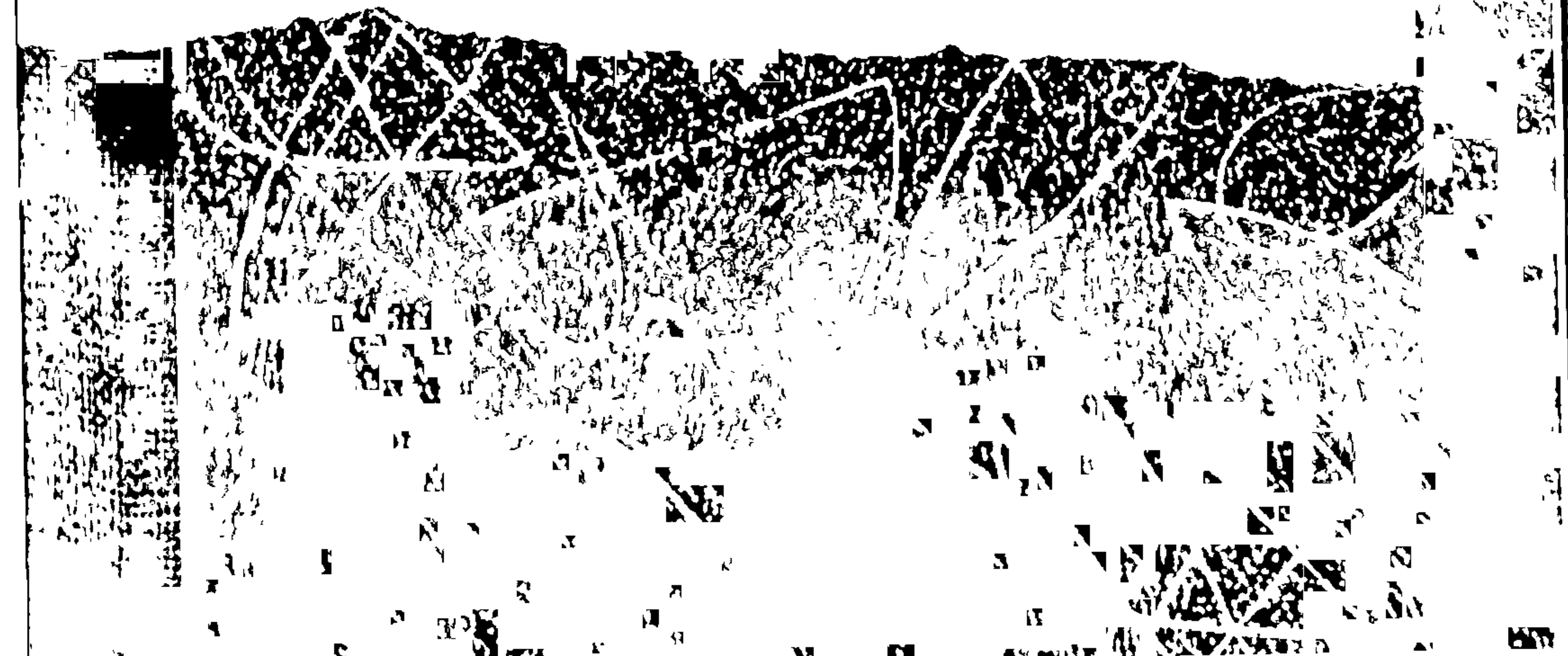


धर्म १

आ . वे .

श्री गणेशाय नमः



म. ग्रं. सं. टाणे

विषय

धर्म

संग्रहालय क्रमांक

१०

लेखक

पुस्तकाचे नांव

9

धर्म

३१. ००००
आ शौच विचार



११. ५१. ०००

हा ग्रंथ धर्म शास्त्रातील संस्कृत ग्रंथावरून बाळ
कृष्ण भिकाजी राजवाडे शास्त्री यांनी महाराष्ट्र
भाषेत केला.



हा ग्रंथ

हिंदू धर्माधिकारी

यांस

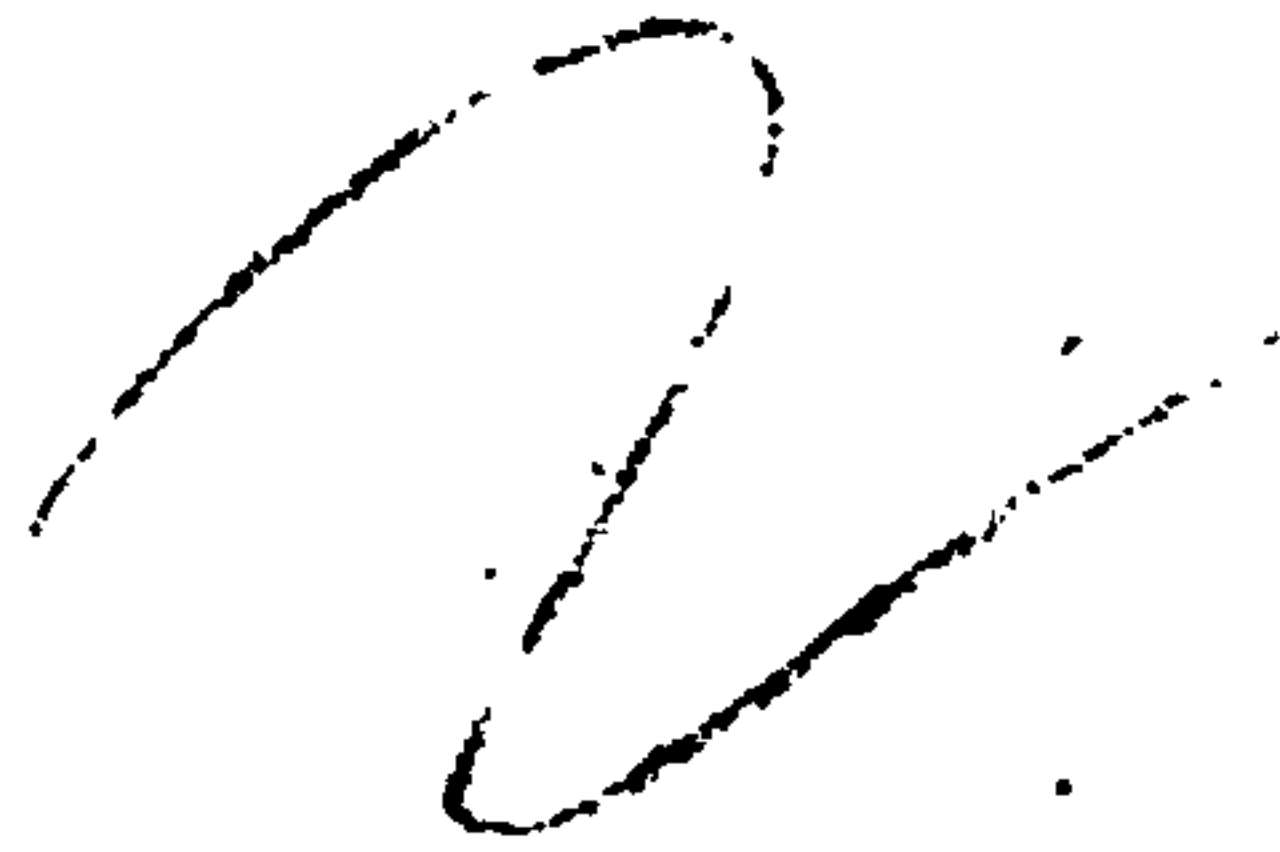
परमादराने नजर केला असे

संचतू १८९८

सन १८४१

शके १७६३

मार्गशीर्ष



आशौच विचार.

किती एक जन अज्ञानास्तव असमजुतीने आ-
शौच प्राप्त झालें असतां धरित नाहीत; त्या योगाने
ते जन कर्म भ्रष्ट होतात. आणि जनांते प्राप्त नसतां
धरतात तेणेकरून त्या जनांच्या कर्मांचा लोप होतो.
त्या सुद्धें ते सर्व अज्ञानी जन ईश्वराजवळ फार अन्या-
यी होतात. तो अन्यायजना पासून न घडावा याजक
रितां मिनाक्षरा, पाराशर माधव, प्रायश्चित्तमयूख,
आशौचशेखर, आशौचप्रकाश, धर्माधी, आणि
निर्णयनिंधू, इत्यादि ग्रंथांच्या विचारानें बाळकृष्ण
शास्त्री राजवाडे याणी साहाराष्ट्र भाषेंत ग्रंथकेला.



श्री

आशौचविचार

महाराष्ट्रभाषेत गुरुशिष्याचा संवाद

रूपानें लिहितों

प्र० - गुरुजी, मला आचार आणि व्यवहार मां
गीतला परंतु जनना शौच, मृता शौच आणि अस्पर्श
यांचा विचार सांगितला नाही याकरितां तो कृपा
करून सांगावा ?

उ० - काय तुजला प्रश्न करावयाचा असेल तो
कर.

प्र० - जनना शौच म्हणजे काय ?

उ० - आपली रथी अथवा आपले प्रत्यक्ष पुत्रा
ची, अथवा सापिंडापासून आपण मुलगा दत्तकघे
तला अथवा सापिंडाला दिला, अथवा सोदकापा
सून घेतला अथवा दिला, अथवा सगोत्राचा मु
लगा घेतला अथवा दिला, अथवा परगोत्राचा मु
लगा दत्तक घेतला अथवा दिला त्याची रथी अथ
वा आपली कन्या अथवा आपण दत्तक घेतली अथ
वा दिली, अथवा बहीण अथवा सापिंडाची रथी

अथवा

अथवा सापिंडानीं सापिंडापासून दत्तक घेतला
 अथवा दिला, अथवा त्या सापिंडानीं सोदकापासून
 दत्तक मुलगा घेतला अथवा दिला, अथवा स
 गोत्रापासून मुलगा दत्तक घेतला अथवा दिला,
 अथवा परगोत्राच्या मुलगा घेतला त्याची स्त्री अ
 थवा त्याची कन्या, अथवा सोदकाची स्त्री अथ
 वा सोदकाने सापिंडापासून दत्तक घेतला अथवा
 सापिंडांत दिला, अथवा आपले सगोत्रांतला घे
 तला अथवा दिला, अथवा त्या सोदकाने परगो
 त्रापासून मुलगा दत्तक घेतला त्याची स्त्री अथ
 वा सगोत्राची स्त्री, अथवा सगोत्रांनी सापिंडा
 तला घेतला अथवा मुलगा दत्तक दिला, अथवा
 सगोत्राने परगोत्राच्या मुलगा दत्तक घेतला त्या
 ची स्त्री अथवा आपणा पासून नीच जातीचे
 स्त्रियेस आपत्य झाल्यास अथवा आपल्या सा
 पिंडापासून नीच स्त्रियेस आपत्य झाल्यास आप
 णअशुद्धपणाने राहणे, आणि ओवळे जे इतरज
 न यांना स्पर्श केला असतां दोष नाही त्याला ह्यण
 तात यासच लोकांत वृद्धी, वृद्धाळें, साहेर. अथवा
 स. ए. असें ह्यणनात.

प्र० - अशुद्धपणातो काय ?

उ० - ब्राह्मणांनीं पदकमें करावीं, आणि क्ष
 त्रिय

त्रिय आणि वैश्य याणीं तीन कर्में करावीं, आणि स्त्रिया, सखूद्र आणि शूद्रादिक याणीं देव, गाई, तुळस आणि ब्राह्मण इत्यादिकांची पूजा ब्राह्मणांचा मुखानें पुराणोक्त मंत्र ऐकून तंत्रोक्त विधीनें करावी ह्मणोन शास्त्र आहे, त्या प्रमाणें तीं सगळीं न करण्यास जो अनधिकार त्याला ह्मणतात.

प्र० - सोहेरांत कर्में कोणी किति करावीं.

उ० - ब्राह्मणांनीं मंत्रोच्चार न करितां अर्घ्यापर्यंत प्राणायामाव्यतिरिक्त, अथवा उपस्थानापर्यंत मंत्रोच्चार न करितां संध्या करावी, आणि क्षत्रिय आणि वैश्य याणीं पूर्वोक्तजो संध्येचा प्रकार तोच स्वीकारावा आणि सोहेरा निमित्तजीं कर्में प्राप्त झालीं तीं मात्र वेदोक्त मंत्रांनीं करावीं, आणि स्त्रियांनीं उक्त तंत्रोक्त विधि नकरणें आणि सखूद्रादिकांनीं सोहेर निमित्तजीं कर्में प्राप्त झालीं तीं मात्र तंत्रोक्त विधीनें करावीं.

प्र० - सोहेर निमित्तजीं कर्में प्राप्त झालीं तीं ब्राह्मण क्षत्रिय आणि वैश्य याणीं वैदीक मंत्रांनीं आणि सखूद्रादिकांनीं तंत्रोक्त विधीनें करावी ह्मणोन सांगितलीं तीं कर्में कोणतीं आणि तीं कोणी करावीं ?

उ० - प्रथम दिवसीं जातकर्म संस्कार आणि पांचवे

पांचवे आणि साहाये दिवसीं जन्मदारण्यदेवताचे पूजन, जी स्त्री प्रसूत होत्ये तिचा ऋतारानें करावें तौनगल्यास कोणी एकानें करावें.

प्र० - स्त्रियांणीं सोहेर धराचानोकिती ?

उ० - जा स्त्रिया प्रसूत होतात त्याणीं दहा दिवस रजस्वले प्रमाणे राहून अकरावेदिवसीं स्नान के ल्यावर पुत्राते प्रसवल्या अगल्यास वीस दिवस, आणि कन्येते प्रसवल्यास तीस दिवस सोहेर धरून एकतिसावे दिवसीं स्नान करून शुध्द व्हावें. त्या स्त्रियांचे अपूर्ण गर्भ झाल्यास त्या स्त्रियांनीं सोहेर किती दिवस धरावा तें सुटें सांगेन. इतर स्त्रियांनीं पती सारिखा सोहेर धरावा.

प्र० - जा प्रसूत होतात त्याणीं दहा दिवस रजस्वले प्रमाणे सोहेर धरावा झणोन सांगितलें आहे याचें कारण काय ?

उ० - त्या स्त्रियांचा रजाचा स्वाव होतो याकरितां.

प्र० - त्या स्त्रियेचा दहा दिवसांचे आंत अथवा नंतर स्वाव राहिल्यास जितके दिवस स्वाव होत असे ललितके दिवस सोहेर रजस्वले सारिखा धरावा किं काय ?

उ० - दहा दिवसच धरावा. दहा दिवसांचे आंत अथवा नंतर राहिल्यास व्याधीनें झाला असें

प्र० — व्रतबंधा पूर्वी ब्राह्मणादि कांचें सुलांना, आणि लग्ना पूर्वी सर्व हिंदु वर्णांचे सुलीनां, आणि सच्छूद्रादिकांचे सुलाना कोणतेंहि कर्म करण्यास अधिकार नाही, त्यापेक्षा त्यांना सोहेर आहे किंवा नाही. आणि सोहेर धरावा असें असल्यास कोणत्या प्रकारचा धरावा.

उ० — ब्राह्मणांचे सुलीना, आणि सुलाना आठ, क्षत्रियांचे सुलाना, आणि सुलीना बारा, आणि वैशादिकांचे सुलाना सोळा वर्षा, पूर्वी आणि वैशादिकांचे सुलीना रजो दर्शना पूर्वी सोहेर नाही. उक्त वर्षा पूढे, व्रतबंध, अथवा लग्न जाले नसेल तत्रापि त्याणि सर्वांचा सोहेर धरावा तो, असा कीं इतरजे श्रुची यांना स्पर्श न करावा.

प्र० — व्रतबंध जाल्यावर सोडुंजि पूर्वी सोहेर आहे किंवा नाही

उ० — त्यांना सोहेर नाही, आणि त्याणी अश्रुचिचे हातचे उदकादिकांचे सेवन करून ये.

प्र० — तो केव्हां पासून धरावा ?

उ० — प्रसूत होत्ये त्याच दिवसा पासून धरावा.

प्र० — गर्भ बाहेर अर्धा आला आहे. आणि कांहीं प्रहरांनीं मुक्त गर्भ झाला, त्या गर्भाचा प्रश्न

म दिवस के वहां पासून धरावा ?

उ० — मुख दर्शना पासून प्रथम दिवस धरावा.

प्र० — रात्रीस प्रसूत जाल्यास प्रथम दिवस के वहां पासून धरावा ?

उ० — रात्रीस प्रसूत जाली तर रात्रीचे तीन विभाग करावे, आणि पहिले दोन विभागांत प्रसूत जाल्यास दोन विभागाचे पूर्वीचा जो दिवस तो जाणावा, तिसरे भागांत जाल्यास तिसरे भागा सुद्धे जो दिवस येणार तो प्रथम जाणावा; अथवा रात्रीचीं दोन खंडे करावीं, आणि प्रथम खंडात प्रसूत जाल्यास पहिले खंडाचे पूर्वीचा जो दिवस तो प्रथम जाणावा. दुसरे खंडांत प्रसूत जाल्यास द्वितीय खंडा नंतर जो दिवस येणार तो प्रथम धरावा. कोणी ऋषींचें मत एक दे शीअसें आहे, कीं सूर्योदया पूर्वी प्रसूत झाल्यास पूर्व दिवस धरावा. ह्मणोन आहे, परंतु या देवांत रुढी जाहीं या करितां एतद्दृशीयं चार्णां या ऋषींचें मतचालियणे अप्रशस्त.

प्र० — सापिंड ह्मणजे काय ?

उ० — प्रथम पुरुषा पासून आठ पुरुष पर्यंत आपले गोत्रांत झालेने.

प्र० — सोदक ह्यणजे कोणास ह्यणतात?

उ० — आठवे पुरुषा पासून पंधरावे पुरुषा पर्यंत आपले गोत्रांत झाले ते.

प्र० — सगोत्र कोणास ह्यणतात?

उ० — पंधरावे पुरुषा पासून एकवीस पुरुषा पावेतो. आपले गोत्रांत झाले ते, सच्छूद्रादिकांना गोत्र नाहीं यास्तव त्यांना सगोत्र नाहीं, या कर्तितां त्यांच्या पंधरावे पुरुषा पासून जे पुरुष त्यांना सोहेर आणि आशौच नाहीं,

प्र० — आपली स्त्री प्रसूत झाली असतां सोहेर किती दिवस धरावा.

उ० — प्रसूत होतांच स्नान करावे, आणि दाहा दिवस सोहेर धरावा, अकरावे दिवसीं स्नान करून शुद्ध व्हावे.

प्र० — प्रत्यक्ष पुत्राची अथवा सापिंडाच्या दत्तक घेतला, अथवा सापिंडांना दिला, त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास किती दिवस सोहेर धरावा?

उ० — ते पुत्र आपले सापिंड होत, यास्तव दाहा दिवस सोहेर धरावा, अकरावे दिवसीं स्नान करून शुद्ध व्हावे.

प्र० — सोदकाच्या मुलगा आपण दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस

धरावा ?

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या होई तो पर्यंत तीन दिवस धरावा, चवथे पिढी पासून दाहा दिवस सोहेर धरावा.

प्र० — सोदकांना आपला मुलगा दत्तक दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास आपण सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तीन दिवस धरावा

प्र० — सगोत्राचा मुलगा आपण दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या पर्यंत तीन दिवस सोहेर धरावा, त्या पुत्राचे चवथे पिढी पासून दाहा दिवस धरावा.

प्र० — सगोत्र्याला मुलगा दत्तक दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाली तर सोहेर आपण किती दिवस धरावा ?

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या पर्यंत तीन दिवस, चवथे पिढी पासून स्नान करून शुद्ध व्हावे. अथवा एक दिवस धरावा.

प्र० — परगोत्र्या पासून आपण मुलगा दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती

दिवस धरावा ?

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या पर्यंत तीन दिवस, चवथे पिढी पासून साहा दिवस सोहेर धरावा.

प्र० — पर गोत्र्याला आपला मुलगा दत्तक दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर धरावा किंवा नाही ?

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या पर्यंत तीन दिवस सोहेर धरावा. चवथे पिढी पासून सोहेर धरू नये.

प्र० — आपली कन्या प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तीन दिवस धरावा.

प्र० — आपण दत्तक घेतली कन्या ती प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — सापिंडाची घेतली असल्यास आणि ती आपले येथे प्रसूत झाल्यास एक दिवस धरावा. इतरांची घेतल्यास, अथवा पतिग्रही प्रसवल्यास सोहेर नाही.

प्र० — आपण कन्या दुसऱ्यास दिली ती प्रसवल्यास सोहेर धरना किंवा नाही.

उ० — आपले एथे जाल्यास एक दिवस धरावा. पतिग्रही झाल्यास सोहेर नाही.

प्र० — बहिण प्रसूत झाल्यास आपण सोहेर धरावा.

कांवा नाही.

उ० — आपले येथें प्रसूत झाल्यास येक दिवस, तीर्ची बहीण आपलेच एथें असल्यासतिला, येक दिवसही नाही. ती आपले नव्याचे येथें अथवा इतर ठिकाणी प्रसूत झाल्यास सोहेर नाही.

प्र० — सापिंडाची स्त्री, सापिंडाने सापिंडाचाच मुलगा दत्तक घेतला, अथवा सापिंडालाच दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास, सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — दाहा दिवस धरावा.

प्र० — सापिंडानें सोदकाचा मुलगा दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास किती दिवस धरावा.

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या पर्यंत तीन दिवस चवथे पिढी पासून दाहा दिवस सोहेर धरावा.

प्र० — सापिंडानें सोदकाला मुलगा दत्तक दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तीन दिवस धरावा.

प्र० — सापिंडानें सगोत्राचा मुलगा दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तीन पिढ्या होई तो पर्यंत येक दिवस. चवथे पिढी पासून दाहा दिवस सोहेर धरावा.

प्र० — सापिंडानें सगोत्र्यास मुलगा दत्तक दिला.
त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस ध-
रावा ?

उ० — स्नान करून शुद्ध व्हावें अथवा एक दिवस
धरावा.

प्र० — सापिंडानें परगोत्र्याच्या मुलगा दत्तक घे-
तला. त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिव-
स धरावा ?

उ० — त्याच्या तीन पिढ्या पर्यंत एक दिवस चवथें
पिंडी पासून दाहा दिवस धरावा.

प्र० — सापिंडाची कन्या प्रसूत झाली असतां सो-
हेर किती दिवस धरावा ?

उ० — ती आपले बापाचे येथें प्रसूत झाल्यास
आणि ती आपले जवळचे तीन पुरुषांतल्याची अ-
सल्यास एक दिवस सोहेर धरावा.

प्र० — सोदकाची स्त्री अथवा सोदकांनं आपले
सापिंडातला मुलगा दत्तक घेतला अथवा, सापिंडा-
लाच दिला, त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती
दिवस धरावा ?

उ० — तीन दिवस धरावा.

प्र० — सोदकांनं आपले सगोत्रातला मुलगा
दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाली असतां सो-
हेर

हेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तीन पिढ्या पावेतों येक दिवस अथवा स्नान करावें. चवथें पिढी पासून तीन दिवस धरावा जाण.

प्र० — सोदकानें सगोऱ्याला मुलगा दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — स्नान करावें किंवा येक दिवस धरावा.

प्र० — सोदकाने परगोऱ्यांतला मुलगा घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तीन पिढ्या त्या पुत्राचा होई तों पर्यंत स्नान करून शुद्ध करावें चवथे पिढी पासून तीन दिवस धरावा.

प्र० — सगोऱ्याची स्त्री अथवा सगोऱ्यानें आपले सांपिंडांतला पुत्र दत्तक घेतला अथवा दिला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — स्नान करावें अथवा येक दिवस धरावा.

प्र० — सगोऱ्यानें परगोऱ्याचा मुलगा दत्तक घेतला त्याची स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — त्या पुत्राचा तीन पिढ्या पर्यंत सोहेर धरूं

नये. च वधे पिठी पासून स्नान करून शुद्धं करावे
अथवा येक दिवस धरीत जावा.

प्र० -- जितके जितके दिवस सोहेर धरावयास
सांगितले तितके दिवस प्रसूत होइन गेल्या नं
तर समजल्यास सोहेर धरावा किंवा नाहीं ?

उ० — जी स्त्री प्रसूत होत्ये तिचा सवतीनें आणि
तिचा नव्याने मात्र पुढें ऐकिल्यास सोहेर निमि
त्त स्नान करावे इतरांस स्नानादिक नाहीं.

प्र० — प्रथम दिवसी न समजून जितके दिवस
सोहेर धरावयास सांगितलें त्याचे मध्यें समज
ल्यास त्याणी सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — सोहेराचे जे शेष दिवस राहिले असती
ल तितके दिवस धरावा.

प्र० — कांणी स्त्री स्वग्रही असून कुलटा आहे
आणि प्रसूत झाल्यास सोहेर धरावा किंवा नाहीं ?

उ० — ती आपले जातीपेक्षां ऊंच किंवा समा
न जातीची रात असल्यास आणि स्वग्रही प्र
सवल्यास त्या स्त्रीचे पतीने तीन व सापिंडानीं
येक दिवस धरावा अन्य ठिकाणीं प्रसूत झाल्यास
त्या स्त्रीचे नव्याने येक दिवस धरावा.
सापिंडानीं स्नान करावे सोदकादिकास सोहेर
नाहीं. चटकोट केला असल्यास सोहेर नाहीं.

प्र० — टेवलेली अथवा दासी अथवा नाटकशाळा आपल्या पासून गर्भ धारण होउन प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तिची जाती आपल्यापेक्षा नीच किंवा समान असल्यास आणि ती अन्य पुरुषाकडे जात नसल्यास आणि ती आपले येथें प्रसूत झाल्यास तीन दिवस इतर ठिकाणी झाल्यास एक दिवस धरावा.

प्र० — पित्याचे सनागमाने नीच स्त्री प्रसूत झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा ?

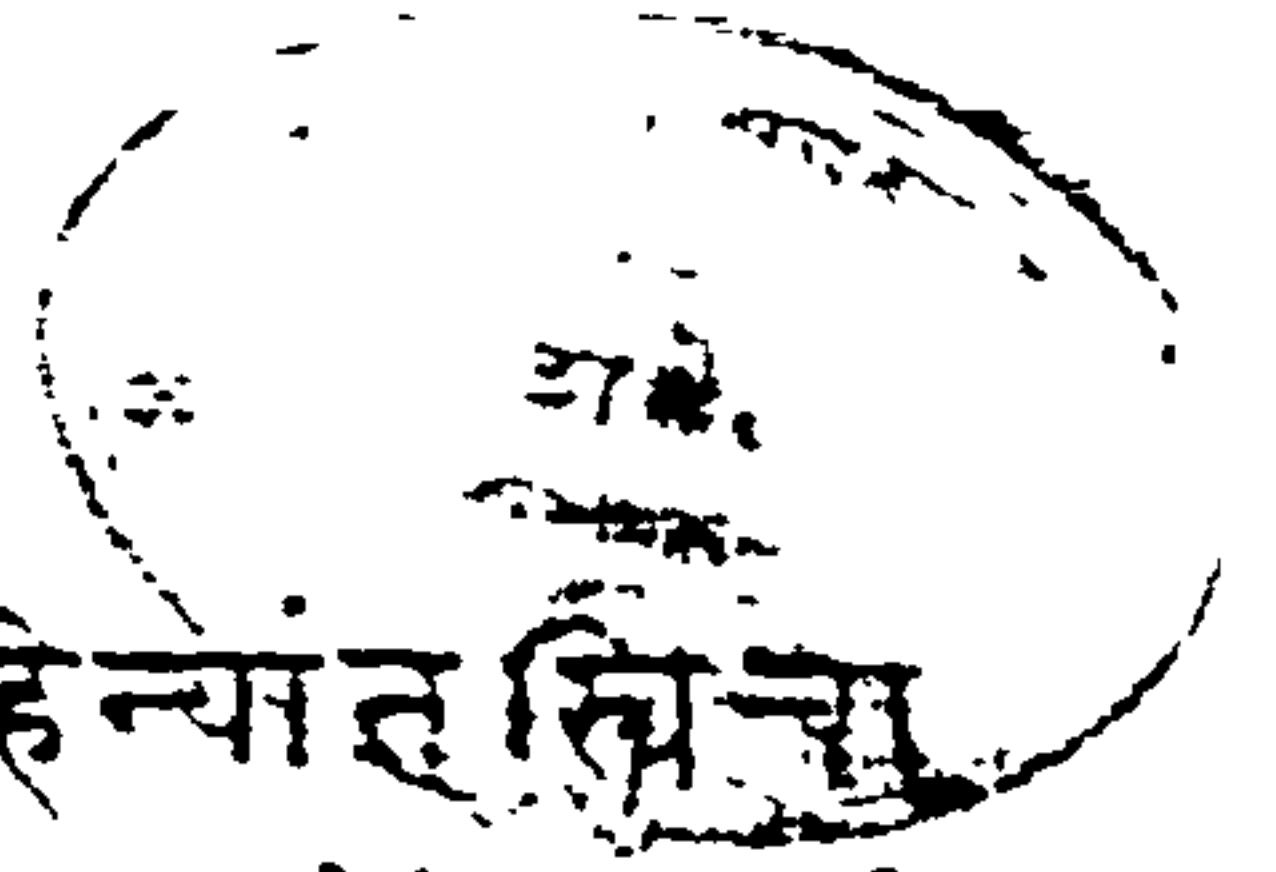
उ० — आपले येथें प्रसूत झाल्यास एक दिवस धरावा. इतर ठिकाणी झाल्यास स्नान करावें.

प्र० — स्त्रियेचा गर्भ तीन महिन्यांचे आंत नाश झाल्यास त्या स्त्रियादिकानी सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — त्याला स्त्राव ह्मणावा तो झाला असता ती ने रजस्वले सारखा तीन दिवस धरावा. पतिनें, आणि सापिंडानीं स्नान करावे.

प्र० — स्त्रियेचा गर्भ चवथे महिन्यांत स्त्राव झाल्यास स्त्रियादिकानीं सोहेर किती दिवस धरावा ?

उ० — तिने चार दिवस रजस्वले सारखा सोहेर धरावा. पतिनें आणि सापिंडानीं स्नान करावें.



प्र० — पाचवें आणि साहावें महिन्यांत स्त्रिया
गर्भ पतन झाल्यास त्याला काय ह्मणावे? आणि
तो झाल्यास स्त्रियेने आणि तिचा पती त्यादिकानीं
सोहेर किती दिवस धरावा?

उ० — त्याला गर्भ पात ह्मणावा. तो झाल्यास जित
क्या महिन्यांचा गर्भ पात झाला असेल तितके
दिवस रजस्वले सारखा सोहेर धरावा. त्या स्त्रिये
चा दाहा दिवस सोहेर धरणारानीं तीन-च तीन
दिवस धरणारानीं एक दिवस धरावा.

प्र० — सातवे, आठवे, आणि नवमादिक महि
न्यांत गर्भ पतन झाल्यास त्याला काय ह्मणावे,
आणि तो झाल्यास सोहेर किती दिवस धरावा?

उ० — त्याला गर्भ प्रसव ह्मणावा, तो झाल्यास
स्त्रियादिकानीं पूर्ण सोहेर धरावा. तो गर्भ उत्प
न्नच, अथवा उत्पन्न होऊन नाल छेदना पूर्वी मृ
त झाल्यास मृताशौच निमित्त स्नान करावे. जी
प्रसूत होते तिणें दाहा दिवस सोहेर रजस्वले सा
रखा धरावा. त्या स्त्रीयेचा दाहा दिवस सोहेर ध
रणारानीं तीन-च तीन दिवस धरणारानीं एक
दिवस सोहेर धरावा.

१६ मृताशौचविचार

प्र० — मृताशौच स्नाने, कशास स्नानात् ?

उ० — सन्याशी, अथवा, यानप्रस्थया खेरीज कोणी मृत जाल्यास अशुद्धपणाने राहाणे, त्याला संस्क्रुतांत मृताशौच स्नानात्. आणि लोकांत अशौचं अथवा सुतक असे स्नानात्.

प्र० — हे अशौच कोणीं धरावे ?

उ० — पुरुषांनीं आणि स्त्रियांनीं धरावे, ब्राह्मण क्षत्रिय आणि वैश्य यांचे मुलांनीं व्रतबंधापूर्वीं आणि सर्व वर्णांचे मुलींच्या व सख्खुद्रादिकांचे मुलांच्या व्रतबंधस्थानी पन्न विवाह संस्कार होय या करिता मुलींनी व सख्खुद्रादिकांचे मुलांनीं विवाहापूर्वीं धरूं नये, अन्य कर्त्ता नसल्यास कर्मकरण्या निमित्त धरावे, अथवा व्रतबंधाचा अथवा विवाहाचा काळ जननाशौचांत सांगितला आहे, त्या त्या काळांत व्रतबंध अथवा विवाह जाला नसल्यास धरावे.

* व्रतबंध संस्कार वत् स्त्रियांना आणि सख्खुद्रादिकाना विवाह संस्कार जाणावा असें शास्त्र आहे यास्तव ज्या स्थली व्रतबंधापूर्वीं येईल त्या स्थलीं सख्खुद्रादिकांनीं विवाहापूर्वीं असें जाणावे आणि ज्या स्थली व्रतबंधा नंतर येईल त्या स्थलीं विवाहनंतर असें जाणावे.

प्र० — ब्राह्मण क्षत्रिय आणि वैश्य यांचे सुतांनी ब्रह्मचर्याश्रमात कोणी मृत जाल्यास अशौच धरावे, किंवा नाही?

उ० — अन्य कर्म कर्ता असल्यास धरूं नये. सोड मुंज होतांच मात्र माता पित्याचें तीन दिवस धरावे, अथवा स्नान करावे, अन्या विप्रयां स्नान करावे, कर्ता नसल्यास ब्रह्मचर्यावस्थेतही अशौच धरावे.

प्र० — अशुद्धपणा कशास ह्मणतात? आणि तें प्राप्त जालें असतां काय काय करूं नये.

उ० — ब्राह्मणांनी षट्कर्म करावीं, क्षत्रिय आणि वैश्य याणीं तीन कर्म करावीं असें शास्त्र आहे, त्याप्रमाणें सगळीं न कर्णे आणि स्त्रियांनी व सच्छूद्रादिकांनी देवांदिकांची पुजा ब्राह्मणाचें सुखाने पुराणोक्त मंत्र ऐकून करावीं ह्मणोन शास्त्र आहे, तीं न कर्णे त्याला ह्मणतात आणि ब्राह्मण इत्यादिकांनी आणि ब्राह्मण क्षत्रिय आणि वैश्य यांचे सुतांनी व्रतबधा पूर्वी आणि सर्व वणांच्या सुतांनी आणि सच्छूद्रादिकांचे सुतीनी विवाहा पूर्वी इतर जे शुची यानां स्पर्श करूं नये व ब्रह्मचारी याणीं शुचीं आणि अशुचीं यानां स्पर्श करूं नये, व स्त्रीसंग करूं नये आणि मिष्टान,

व दूधं व उडीद् यांचे भक्षण व लवण आहे जा
 पदार्थांत त्यांचे व सच्छूद्रादिकांनीं मांसाचे सेव
 न करूं नये, व पुनर्भोजन करूं नये व पलंगावर
 दिं - गादीवर रायन करूं नये. व येका हातरुणा
 वर अनेकानी निद्रा करूं नये, आणि नाना प्रका
 र्थे जे उपभोग त्यांचा स्वीकार करूं नये,
 प्र० — अशक्तानें मिष्टानादिकांचा स्वीकार क
 रावा किंवा न करावा ?

उ० — निरुपायास्तव करावा.

प्र० — अशुद्ध पण्यांत कोण कोणतीं कर्मे करा
 ये ?

उ० — ब्राह्मणं, क्षत्रियं, आणि वैश्य यांचे मुला
 नीं व्रतबंधा पूर्वीं निरुपायास्तव अंत्य कर्म कर
 णें प्राप्त जालें तें वटें समंत्रक अवश्य विधीया क
 रिता करावें. व्रतबंध जाल्यावर ब्रह्मचर्या श्रमांत
 संध्या. सायं प्रातर्होम आणि अंत्य कर्म मात्र करा
 ये. मांडसुंज जाल्यावर ब्राह्मणांनीं अर्घ्यापर्यंत प्रा
 णायामा वांचून मंत्रोच्चारन करितां मंत्र ध्यानांत
 आशून किंवा उपस्थानापर्यंत संध्या आणि महां
 मंत्राचा जप दाहावेळ मानसिकच करावा. पूजेचा
 नीयम असल्यास मानसिक करावा, आणि मंत्रो
 च्चार करून अंत्य कर्म करावे, आणि क्षत्रिय आणि

वैश्य यांची सोडु मुंज झाल्यावर संध्येचा प्रथम प्र
कार सांगीतला आहे त्याचाच स्वीकार करावा.
आणि ब्राह्मण क्षत्रिय आणि वैश्य यांचे मुलीनीं
विवाहा पूर्वी अथवा विवाह झाल्यावर निरुपाया
स्तव अंत्य कर्म करणे प्राप्त झाल्यास मात्र समं
त्रक अवश्यविधी या करिता करावे, सच्छुद्रा
दिकांचे पुरुषानीं अथवा स्त्रियांनीं विवाहा पूर्
वी अथवा विवाहा नंतर अंत्य कर्म करणे प्राप्त
झाले. तेवढें तत्रोक्त विधीनें करावे.

प्र० — अंत्य कर्म सर्वांनीं करावे. किंवा येकानें
करावे ?

उ० — येकानें करावे.

प्र० — ते अशौच केव्हां पासून धरावे.

उ० — अग्निहोत्री मृत झाल्यास त्याचें समंत्र
क दहन झाल्या पासून धरावे, व आपल्या हाता
ने आपल्या जिवाचा नाश करून घेतला. व जा
प्रेताला अन्य नीच जातीनीं वाहिलें. किंवा खनन
किंवा दहन केले. त्याचें व भ्रष्ट स्त्री झाली परंतु
तांचा घटस्फोट केला नाहीं आणि मरण पावली
तांचें किंवा पुरुष भ्रष्ट झाला परंतु घटस्फोट के
ला नाहीं आणि मरण पावला त्याचें अथवा राजाने
मारिला त्याचें अथवा नपुंसक पुरुष अथवा नपुं
सक

सक स्त्रियायेचें. पालाश विधी झाल्या पासून आणि
एत व्यतिरिक्तांचें प्राणोत्क्रमण झाल्या पासून
अशौच धरावें.

प्र० — गत्रीस मरण पावल्यास प्रथम दिवस
कोणता धरावा?

उ० — दिवस धरण्याचा विचार जननाशौचां
त सांगातला आहे त्या प्रमाणेच धरावा.

प्र० — मातापित्याचें अशौच पुत्रानें किती दि
वस धरावे?

उ० — प्रथम दिवशी समजल्यास दाहा दिव
वस. प्रथम दिवसा नंतर दाहा दिवसांचे आत
समजल्यास दाहा दिवस होण्यास जे शेष दिवस
राहिले असतील तितके दिवस धरावें. दाहा दिव
सां नंतर कधींही समजले तत्राप दाहा दिवस
धरावें.

प्र० — सापत्न माता मृत झाल्यास पुत्रानें अशौ
च किती दिवस धरावें?

उ० — प्रथम दिवशी समजल्यास दाहा दिवस
धरावें. प्रथम दिवसा नंतर दाहा दिवसांचे आत
समजल्यास दाहा दिवस होण्यास जे शेष दिवस
राहिले असतील तितके दिवस धरावे. दाहा दि
वसां नंतर कधींही समजले तत्रापी तीन दिवस

धरावें.

प्र० — माता.सापत्न्यमाता.किंवा पिता याणीं आ
पत्न्यापुत्र सापिंडाला दत्तक दिला आणि मृत झाले
ल्याचें अशेंच दत्तक झालेल्या पुत्रानें किती दिव
स धरावें ?

उ० — प्रथम दिवशी समजल्यास साहा दिवस.
प्रथम दिवशी न समजल्यास साहा दिवस होण्या
स जे शेष दिवस राहिले तितके दिवस धरावें. सा
हा दिवसा नंतर तीन महिन्या पर्यंत. अथवा संक
ट असल्यास पंचेचाळीस दिवस पर्यंत ऐकिल्या
स तीन दिवस. तीन महिन्या पुढें. अथवा पंचे चा
ळीस दिवसा पुढें गत महिन्या सुद्धां अथवा गत
दिवसा सुद्धां साहा महिन्याचें आत ऐकिल्यास प
क्षिणीं. अथवा पंचेचाळीस दिवसा नंतर पंचेचा
ळीस दिवसा सुद्धां साहा महिन्याचे आत ऐकि
ल्यास एक दिवस धरावें. साहा महिन्या पुढें गत
महिन्या सुद्धा नऊ महिन्याचें आत. ऐकिल्यास
अहो रात्र. अथवा रात्रीस समजल्यास प्रातःकाल
अथवा दिवसास समजल्यास नक्षत्र दर्शन पर्य
ंत धरावें. नऊ महिन्यापुढें गत महिन्या सुद्धां वर्ष
होई तों पर्यंत समजल्यास स्नान करावें. अथवा
एक रात्र धरावें. अथवा रात्रीस समजल्यास

प्रातः कालः दिवसास्य समजल्यास नक्षत्र दर्शन
पावेतो धरावे. वर्षा पुटे कधींहीं एकित्यास स्ना
न करावे. कोणी ऋषींचें मत असें आहे किं हा
हा दिवसां नंतर देशं तरी मृत झालें. ह्मणोन ऐ
कित्यास स्नान करावे. परंतु ते देशांतर ब्राह्म
णाना ऐशीं. क्षत्रिय, वैश्य, आणि सच्छूद्राना
शाष्णव. आणि शूद्रादि काना दोनशे चार्किस
कासा पुटे जाणावे.

प्र० — मातापित्यानी खार्णा आपले सापिंडा
पासून पुत्र दत्तक घेतला आणि ते घेणारे मृत
झाले त्यांचें अशौच किती दिवस धरावे.

उ० — जनक पूर्व घरचें मातापित्यांचें अशौच
च धरावयास सांगितले आहे. त्या प्रसार्जेच
अशौच धरावे. कर्म करवयाचें असल्यास
प्रथम दिवशी समजल्यास दाहा दिवस प्रथम
दिवसा नंतर दाहा दिवसांचें आत एकित्यास
दाहा दिवस होण्यास जे दिवस राहिले अस
तील तितके दिवस धरावे. आणि दशा हांत
कर्म करावे. दाहा दिवस झाल्याचर कधीही
एकित्यास कर्म करण्या निमित्त तान. अथवा
दाहा दिवस अशौच धरावे.

प्र० — मातापित्यानी सोदकाला दत्तक दि

ला आणि देणारे मृत झाले तर अशौच किती धरावे?

उ० — प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस. दुसरें किंवा तीसरे दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस राहिले असतील. तितके दिवस धरावे. तीन दिवस होऊन गेल्यावर ऐकिल्यास स्नान करावे.

प्र० — माता पित्यानीं आपले सोदका पासून पुत्र दत्तक घेतला आणि ते घेणार मृत झाले तर त्यांचें अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — पूर्व घर्चे माता पित्यांचें अशौच धरावयास सांगीलें आहे, त्या प्रमाणेच अशौच धरावे. परंतु कर्म कर्णे असल्यास कधींहीं ऐकिल्यास कर्म कर्ण्या निमित्त तीन अथवा दाहा दिवस धरावे.

प्र० — माता पित्यानीं सगोत्र्यांना दत्तक दिला आणि ते देणारे मृत झाले तर अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस. दुसरें अथवा तीसरे दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष राहिले असतील तितके दिवस धरावे. तीन दिवस होऊन गेल्यावर ऐकिल्यास स्नान करावे. चवथे पिढी पासून स्नान करीत जावे अथवा

एक दिवस धरीत जावें.

प्र० — माता अथवा पित्यानीं आपले सगोत्रापासून पुत्र दत्तक घेतला आणि ते दत्तक घेणारे मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — पूर्व पर्चे माता पित्याचे अशौच धरावयास सांगितले आहे त्या प्रमाणेच धरावें. कर्मकर्ते असल्यास ते करण्या निमित्त कधीही ऐकिल्यास तीन अथवा दहा दिवस धरावें.

प्र० — माता पित्यानीं परगोत्र्यास दत्तक दिला आणि देणारे मृत झाले तर अशौच धरावा किवा नाही?

उ० — प्रथम दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस धरावें दुसरे अथवा तिसरे दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस राहिले असतील ति तके दिवस धरावें. तीन दिवस होऊन गेल्यावर ऐकिल्यास स्नान करावें. या प्रमाणे तीन पिढ्या होई तो पर्यंत धरीत जावें. चवथ पिढी पासून धरून घेणें.

प्र० — माता अथवा पित्यानीं परगोत्र्या पासून पुत्र दत्तक घेतला आणि दत्तक घेणारे मृत झाल्यास त्यांचे अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस धरावे. दुसरे अथवा तीसरे जे दिवस राहिले असतील, तिनके दिवस धरावे. तीन दिवसां नंतर ऐकिल्यास स्नान करावे. कर्म करणे राहिले असल्यास कर्म कर्ण्या निमित्त तीन अथवा दहा दिवस अशौच धरावे.

प्र० — प्रत्यक्ष पुत्राचे अशौच माता, सापत्न्यमाता, आणि पिता याणीं किती दिवस धरावे?

उ० — उत्पन्न झाल्या पासून दहा दिवसांत मृत झाल्यास स्नान करावे. दहा दिवसां नंतर व्रत बंध होण्या पूर्वी मृत झाल्यास तीन दिवस धरावे दुसरे अथवा तीसरे दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तिनके दिवस धरावे. तीन दिवसां नंतर समजल्यास स्नान करावे. व्रत बंधा नंतर मृत झाला तर प्रथम दिवशी समजल्यास दहा दिवस प्रथम दिवसां नंतर दहा दिवसांचे आंत समजल्यास दहा दिवसांना जे शेष दिवस राहिले असतील, तिनके दिवस धरावे. दहा दिवसां नंतर कधींही ऐकिल्यास तीन दिवस धरावे.

प्र० — सापिडाला आपला मुलगा दत्तक दिला किंवा सापिडाला पासून मुलगा घेतला तो पुत्र मृत

झाला तर देणारें किंवा दत्तक घेणारे जे मातां पि
ता त्याणी दिलेल्यां किंवा घेतल्या पुत्रांचें अशौच
किती दिवस धरावें ?

उ० — दाहा दिवसांनंतर नाम करणाचे पूर्वीं
मृत झाल्यास स्नान करावें नाम करणानंतर सा
हा महिन्याचें आंत. अथवा दांत घेण्याचे पूर्वीं
मृत झाल्याचे खनन केल्यास स्नान करावे. दह
न केल्यास एक दिवस धरावें. साहा महिन्यानंतर
अथवा दांत आल्यानंतर चुडा संस्कार होण्यापूर्वीं
अथवा चुडा संस्कार न झाल्यास तीसरे वरीष हो
ण्याचे आंत मृत झाल्यास एक दिवस. तीन वर्षां
नंतर व्रतबंध होण्या पूर्वीं मृत झाल्यास प्रथम दि
वसीं समजल्यास तीन दिवस. दुसरे किंवा तीसरे
दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिव
स अथवा प्रहर राहिले असतील तितके धरावे. ती
न दिवसांनंतर ऐकिल्यास स्नान करावें. व्रतबंधानं
तर मृत झाला तर पूर्व घर्चे सापिंड माता पित्याचें.
अशौच धरण्याचा विस्तार सांगितला आहे त्या प्रमा
णेंच धरावयाचें जाणावें.

प्र० — मादकाला आपला मुलगा दत्तक दिला
नंतर तो पुत्र मृत झाल्यास दत्तक देणारे जेत्या
णी दत्तक दिलेल्या पुत्राचें अशौच किती दिवस

धरावे ३

उ० — दाहा दिवसा नंतर तीन वर्षांचे आंत मृत झाल्यास स्नान करावे, तीन वर्षांनंतर व्रतबंध होण्या पूर्वी मृत झाला आणि त्याच दिवशी समजल्यास एक दिवस धरावे प्रथम दिवसानंतर ऐकिल्यास स्नान करावे व्रतबंधानंतर मृत झाला आणि त्याच दिवशी समजल्यास तीन दिवस धरावे, प्रथम दिवसानंतर दुसरे अथवा तिसरे दिवसी ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस अथवा प्रहर राहिले असतील तितके धरावे तीन दिवसानंतर समजल्यास स्नान करावे.

प्र० — सांदकापासून मुलगा घेतला तो पुत्र मृत झाल्यास अशीच किती दिवस धरावे?

उ० — त्या पुत्राचे पूर्व घरचे माता पिता जितके दिवस अशीच धरतात तितके तीन पिढ्यांपर्यंत धरीत जावे त्या पुत्राचे चवथ्या पिढी पासून सापिंडाचा पुत्र घेतला त्याचे अशीच धरावयाचा विस्तार सांगितला आहे त्या प्रमाणे धरीत जावे

प्र० — सगोत्र्याला आपला मुलगा दत्तक दिल्या आणि तो पुत्र मृत झाल्यास दत्तक देणारे जे माता पिता त्याणी दत्तक दिले त्या पुत्राचे अशीच किती दिवस धरावे?

उ० — दाहा दिवसां नंतर तीन वर्षांचे आंत मृत झाल्यास स्नान करावे. तीन वर्षांनंतर व्रतबंधा पूर्वी मृत झाला आणि त्याच दिवशीं समजल्यास एक दिवस. प्रथम दिवस गेल्यावर ऐकिल्यास स्नान करावे व्रतबंध झाल्यावर मृत झाला आणि प्रथम दिवशीं समजल्यास तीन दिवस धरावे. दुसरे अथवा तीसरे दिवसीं ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस असतील तितके दिवस धरावे. तीन दिवसांनंतर ऐकिल्यास स्नान करावे या प्रमाणे त्या पुत्राचा तीन पिढ्यापर्यंत अशौच धरित जावे. चवथे पिढीपासून एक दिवस अथवा स्नान करावे.

प्र० — सगोत्र्याचा मुलगा दत्तक घेतला तो पुत्र मृत झाल्यास दत्तक घेणारे जे माता पिता. त्या जी घेतल्या पुत्राचे अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — त्या पुत्राचे पूर्व घर्चे माता पित्यानीं अशौच जितके दिवस धरावे ह्मणोन सांगितले आहे तितके दिवस त्या पुत्राचा तीन पिढ्यापर्यंत धरित जावे. चवथे पिढीपासून सापिंडाचा पुत्र घेतला त्याचे अशौच धरावयाचा विस्तार सांगितला आहे त्याच प्रमाणे धरित जावे.

प्र० — परगोन्याला आपला मुलगा दत्तक दि
ल्हा आणि तो पुत्र मृत झाल्यास दत्तक देणारे जे
मातापिता त्याणी दत्तक दि ल्हेल्या पुत्राचे अशौ
च धरावे किंवा नाही?

उ० — राहा दिवसानंतर तीन वर्षांचे आंत मृ
त झाल्यास स्नान करावे तीन वर्षांनंतर व्रतबंध
होण्या पूर्वी मृत झाल्याला आणि प्रथम दिवशी
समजल्यास एक दिवस धरावे प्रथम दिवसानं
तर ऐकिल्यास स्नान करावे व्रतबंधानंतर मृत
झाल्यास प्रथम दिवशी समजल्यास तीन दिव
स धरावे. दुसरे अथवा तीसरे दिवशी ऐकिल्या
स तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस अथवा प्र
हर राहिले असतील तितके धरावे. आणि तीन
दिवसा नंतर समजल्यास स्नान करावे या प्रका
शे तीन पिढ्यापर्यंत धरीत जावे त्या पुत्राचा व्र
थापिढीपासून धरून नये.

प्र० — परगोन्याचा मुलगा दत्तक घेतला तो पु
त्र मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — त्या पुत्राचे पूर्व घर्चे मातापित्यानी अशौ
च जितके दिवस धरावे ह्मणोन सांगितले आहे
तितके दिवस त्या पुत्राचा तीन पिढ्यापर्यंत धरी
त जावे वचवथ्ये पिढीपासून राहा दिवस धरावे.

प्र० — आई बापाचे अशौच कन्येने किती दिवस धरावे ?

उ० — मृत होऊन दाहादिवसाने आंत समजल्या तीन दिवस दाहा दिवसानंतर येक वर्षाचे आंत ऐकिल्यास पक्षिणी धरावे व वर्षापुढे समजल्यास स्नान करावे.

प्र० — पक्षिणी अशौच कशास ह्मणतात ?

उ० — बारा प्रहर अशौच धरणें त्याला ह्मणतात.

• प्र० — कन्या मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे ?

उ० — दाहा दिवसानंतर तीन वर्षांचे आंत मेल्यांस येक दिवस तीन वर्षांनंतर मेल्यास तीन दिवस तीन दिवसानंतर ऐकिल्यास स्नान करावे.

प्र० — सवतिची किंवा सापिंडाची मुलगी दत्तक घेतली अथवा सापिंडाला आपली दत्तक दिली ती मुलगी मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे ?

उ० — दाहा दिवसानंतर तीन वर्षांचे आंत मृत झाली असता स्नान करावे. तीन वर्षांनंतर मागणी पूर्वी मृत झाली आणि त्याच दिवशी

ऐकीन येक दिवस वा द्वा ना नंतर विवाहा होण्या पूर्वी मृत झाली आणि प्रथम दिवशीं समजल्यास तीन दिवस धरावे. दुसरे. अथवा तीसरे दिवशीं ऐकिल्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तितके दिवस धरावे तीन दिवसां नंतर समजल्यास स्नान करावे. विवाहा नंतर आपले येथें मृत झाल्यास एक दिवस. नवऱ्याचे येथें मृत झाल्यास अथवा दुसरे दिवशीं ऐकिल्यास स्नान करावे.

प्र० — सायल माता. दत्तक घेणारी माता अथवा दत्तक देणारी माता मृत झाल्यास कन्येनें अशौच धरावे किंवा नाही?

उ० — स्नान करावे.

प्र० — बायको मृत झाल्यास भ्रतारानें किंवा भ्रतार मृत झाल्यास बायकोनें अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — प्रथम दिवशीं समजल्यास दाहा दिवस. प्रथम दिवशीं न समजल्यास दाहा दिवसां ला. शेष जे दिवस राहिले तितके धरावे दाहा दिवसां नंतर कधीहीं ऐकिल्यास दाहा दिवस धरावे.

प्र० — सवतीचे अशौच सवतीनें किती दिवस धरावे?

उ० — बायकोचे अशौच भ्रतारानें धरण्याचा वि

स्तार सांगीतला आहे त्या प्रमाणे धरावे.

प्र० — प्रत्यक्ष पुत्राची सापिंडापासून पुत्र दत्तक घेतला किंवा सापिंडाला आपला पुत्र दत्तक दिला त्याची स्त्री ती आपली मून ती मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — सापिंडाचा पुत्र दत्तक घेतला त्याने आपले जनक माता पित्याचे अशौच धरण्याचा विस्तार सांगीतला आहे त्या प्रमाणे याचे धरावे.

प्र० — सोदक सोदोत्री किंवा परगोत्री या पासून मुलगा दत्तक घेतला त्याची स्त्री मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — त्या सुनेचा तीन पिढ्यापर्यंत प्रथम दिवशी समजल्यास तीन दिवस दुसरे किंवा तीसरे दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तिचे धरावे. तीन दिवसां नंतर समजल्यास स्नान करावे. चवथे पीढी पासून सापिंडाचा मुलगा दत्तक घेतला त्याने जनक माता पित्याचे अशौच धरण्याचा विस्तार सांगीतला आहे त्या प्रमाणे याचे धरित जावे.

प्र० — आपला मुलगा सोदकास दत्तक दिला त्या पुत्राचे स्त्रीचे अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — प्रथम दिवशी न समजल्यास तीन दुसरे

किंवा तीसरे दिवशीं. ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस राहिले तीतके धरावें. तीन दिवसांनंतर समजल्या स्नान करीन जावें.

प्र० — मर्गोऽन्यास मुलगा दत्तक दिवा त्याचें स्त्रीचें अशौच किती दिवस धरावें?

उ० — तीचा तीन पिढ्यापर्यंत प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास तीन. दुसरे. किंवा तीसरे दिवशीं समजल्यास जे शेष राहिले असतील तीतके धरावें. चवथ्ये पिढी पासून प्रथम दिवशीं. ऐकिल्यास स्नान करावें. किंवा येक दिवस धरावें.

प्र० — मर्गोऽन्यास मुलगा दत्तक दिवा त्याचें स्त्रीचें अशौच धरावें किंवा न धरावें.

उ० — तीचा तीन पिढ्यापर्यंत प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास तीन. दुसरे किंवा तीसरे दिवशीं. समजल्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तीतके धरावें चवथ्ये पिढी पासून न धरावें.

प्र० — सासू सापेल सासू. किंवा सासऱ्याचें अशौच सुनेनें किती दिवस धरावे?

उ० — सुनेचें अशौच सासऱ्यानें. धरण्याचा विस्तार सांगितला आहे त्या प्रमाणेच धरावें.

प्र० — सापिंड. किंवा सापिंडाची स्त्री मृत झाल्यास. अशौच किती दिवस धरावें?

उ० — सापिंडान्या मुलगा दत्तक घेतला त्या
नक माता पित्याचें अशौच धरण्याचा विस्तार सा
ंगितला आहे त्या सारखें धरावें.

प्र० — सापिंडान्या प्रत्यक्ष किंवा सापिंडानें सापिंडा
तला दत्तक मुलगा घेतला अथवा सापिंडाला मु
लगा दत्तक दिला त्या मुलाचें अशौच किती दिव
स धरावें ?

उ० — सापिंडाला आपला मुलगा दत्तक दिला
तो मृत झाला असतां अशौच धरण्याचा विस्तार
सांगितला आहे तद्वत त्याचे हीं धरावें.

प्र० — सापिंडानें सोदकाचा मुलगा दत्तक घेतला
त्याचें अशौच किती दिवस धरावें ?

उ० — सोदकाला मुलगा दत्तक दिला त्याचें अ
शौच धरण्याचा विचार उक्त आहे त्या सारखें तीन
पित्यापर्यंत धरावें. चवथे पिढी पासून सापिंडाचें
पुत्राचें अशौचा प्रमाणे धरावें.

प्र० — सापिंडानें सोदकाला पुत्र दत्तक दिला त्यास
त्याचें अशौच किती दिवस धरावें ?

उ० — राहा दिवसांनंतर तीन वर्षांचे आत मृत
झाल्यास स्नान करावे. तीन वर्षांनंतर व्रत बंध
होण्या पूर्वी मृत झाल्यास आणि प्रथम दिवशीं
समजल्यास एक दिवस धरावे द्विनियत्यादि दिवशीं

ऐकिल्यास स्नान करावे. वृतबंधानंतर मृत झाल्या आणि तेच दिवशी ऐकिल्यास तीन. दुसरे. किंवा तीसरे त्यादि दिवशी ऐकिल्यास त्री रात्र होण्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तीतके धरावे. तीन दिवस पुढे ऐकिल्यास स्नान करावे.

प्र० — सापिंडाने सगोत्र्याचा किंवा परगोत्र्याचा मुलगा दत्तक घेतला त्याचें अशौच किती दिवस धरावे ?

उ० — वृतबंधा पूर्वी मरण पावल्यास स्नान करावे. वृतबंधोत्तर मृत होऊन तेच दिवशी ऐकिल्यास एक दिवस धरावे. द्वितीये त्यादि दिवशी ऐकिल्यास स्नान या प्रमाणे त्याचा तीन पिढ्या पर्यंत धरावे. चवथे पिढी पासून सापिंडानें पुत्राचें अशौचा प्रमाणे धरावे.

प्र० — सापिंडानें सगोत्र्यास मुलगा दत्तक दिला त्या पुत्राचें अशौच किती दिवस धरावे ?

उ० — वृतबंधानंतर मृत झाल्या आणि त्याच दिवशी ऐकिल्यास स्नान करावे किंवा एक दिवस धरावे.

प्र० — सापिंडाचा कोणी पैसा मुलाचे स्त्री येचे अशौच किती दिवस धरावे ?

उ० — जी स्त्री मृत होत तीचे भताराने अशौच वृतबंध झाल्यापर मृत झाल्यास जीतके दिवस

धरावे. स्नान उक्त आहे तदनुसार धरावे.

प्र० — सापिंडाची कन्या मृत झाल्यास अशीच किती दिवस धरावे ?

उ० — दाहा दिवसानंतर तीन वर्षांचे आंत मृत झाल्यास जवळचें सापिंडातील तीन पुरुषानी स्नान करावे. तीन वर्षांनंतर मागणी होण्या पूर्वी मृत झाल्यास जवळचें सापिंडातील तीन पुरुषानी एक दिवस वाग्नानंतर विवाह होण्या पूर्वी मृत झाल्यास उभयकुळ सापिंडानी प्रथम दिवशी समजल्यास तीन दिवस. दुसरे अथवा तीसरे दिवशी ऐकिल्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तिचे दिवस धरावे. तीन दिवस होऊन गेल्यावर समजल्यास अशीच नाही. विवाह झाल्यावर ती बापाचें येथे मृत झाल्यास आणि तें प्रथम दिवशी ऐकिल्यास जवळचें तीन पुरुषानी एक दिवस धरावे.

प्र० — सोदक अथवा सोदकाची स्त्री मृत झाल्यास अशीच किती दिवस धरावे ?

उ० — प्रथम दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस धरावे. दुसरे अथवा तीसरे दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस होण्यास जे शेष दिवस राहिले असतील तिचे दिवस धरावे, तीन दिवसानंतर समजल्यास सुनक नाही पाहिजे असल्यास स्नान करावे.

प्र० — सोदकान्चा पुत्र अथवा सोदकाने ल्याने आपले सापिंडानला मुलगा दत्तक घेतला किंवा त्या णे आपले सापिंडाना दिल्या तो मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — चूडा संस्कार अथवा चूडा संस्कार न झाल्यास तीन वर्षा पूर्वी मृत झाल्यास आणि प्रथम दिवशी समजल्यास स्नान करावे चूडा संस्कार झाल्यावर अथवा चूडा संस्कार न झाल्यास तीन वर्षांनंतर मृत झाल्यास आणि तेच दिवशी ऐकिल्यास येक दिवस धरावे दुसरे दिवशी ऐकिल्यास स्नान करावे व्रतबंध झाल्यावर मृत झाल्यास आणि तेच दिवशी ऐकिल्यास तीन दिवस धरावे दुसरे किंवा तिसरे दिवशी ऐकिल्यास त्रीरात्रीस जे शेष राहिले ते धरावे. तीन दिवस होऊन गेल्यावर ऐकिल्यास स्नान करावे.

प्र० — सोदकाने सगोत्र्याचा मुलगा दत्तक घेतला तो मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — व्रतबंधानंतर मृत झाल्यास आणि ते प्रथम दिवशी समजल्यास स्नान करावे अथवा येक दिवस धरावे याप्रमाणे तीन पिढ्यापर्यंत धरीत जावे चवथे पिढी पासून सोदकाने प्रत्यक्ष मुलाचे अशौचाप्रमाणे याचेही धरीत जावे.

प्र० — सोदकाने सगोत्र्याला मुलगा दत्तक दिल्या
तो मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — व्रतबंधानंतर मृत झाल्या ते प्रथम दिव
शी ऐकिल्यास स्नान करावे अथवा एक दिवस ध
रित जावे.

प्र० — सोदकाने परगोत्र्याचा मुलगा दत्तक घेत
ला तो मृत झाल्यास अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — व्रतबंधानंतर मृत झाल्यास आणि ते प्र
थम दिवशीच ऐकिल्यास स्नान करावे. या प्रमाणे
तीन पिढ्यापर्यंत करित जावे. चवथे पिढी पासून
सोदक पुत्राचे अशौच धरण्याचा विस्तार सांगी
तला आहे तद्वत धरित जावे.

प्र० — सोदकांचे मुलगा स्त्रिया मृत झाल्यास अ
शौच किती दिवस धरावे?

उ० — ते पुत्र व्रतबंध झाल्यानंतर मृत झाल्या
स जितके दिवस अशौच धरावे लागते तितकेच
दिवस त्यांचा स्त्रियांचेही धरित जावे.

प्र० — सगोत्री अथवा सगोत्र्याची स्त्री मृत झाल्यास
अशौच किती दिवस धरावे?

उ० — प्रथमदिवशी ऐकिल्यास स्नान करावे
अथवा एक दिवस धरावे

प्र० — सगोत्र्याचा मुलगा अथवा सगोत्र्याने

त्याणें आ पले सापिंडानला मुलगा दत्तक घेतला, अथवा त्याणें आ पले सापिंडाला दिल्या, तो मृतजाल्यास अशौच किती दिवस धरावे -३

उ० - व्रतबंधापूर्वी मृतजाल्यास अशौच नाही व्रतबंधानंतर मृतजाल्यास आणि ते प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास स्नान करावे, अथवा एक दिवस धरावे

प्र० - सगोत्र्यानें परगोत्र्याच्या मुलगा दत्तक घेतल्याच्या अशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - त्याच्या तीन पिढ्यापर्यंत न धरावे; चवथेपिढीपासून स्नान करावे. अथवा एक दिवस धरावे.

प्र० - सगोत्र्याचे स्नातके आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - सगोत्र्याचे पुत्रव्रतबंधोत्तर मृत झाले असतां आशौच धरण्याच्या विस्तार उक्त आहे तद्वत् धरावे.

प्र० - अगिनीचे आशौच कावानें किती दिवस धरावे.

उ० - तीन वर्षांच्या होण्यापूर्वी मृत झाल्यास स्नान. तदुत्तर वाग्दानापूर्वी मृत झाली आणि तेच दिवशीं ऐकिल्यास एक दिवस. वाग्दानोत्तर विवाह होण्यापूर्वी मृत झाली आणि त्याच दिवशीं ऐकिल्यास तीन दिवस. द्वितीयेत्यादि दिवशीं ऐकिल्यास जे शेष राहिले तितके नंतर समजल्यास स्नान. विवाहानंतर आपले एथें मृत झाल्यास वाग्दानोत्तर प्रमाणे धरावे. इतर

ठिकाणी काल झाल्यास आणि तेच दिवशीं ऐकिल्या
स पक्षिणी धरावे.

प्र० - भावाचें आशौच बहिर्गानें किती दिवस धरावे

उ० - तीन वर्षांचा होण्यापूर्वी मृत झाल्यास स्नान

नेतर वृत्तबंधापूर्वी मृत झाल्यास आणि त्याच दिवशीं

ऐकिल्यास एक दिवस. वृत्तबंधोत्तर सा निंध्य अस-

ता मृत झाल्यास तीन दिवस इतर स्थळीं मृत झाल्यास

आणि त्याच दिवशीं ऐकिल्यास पक्षिणी आशौच धर

ण्याचा कालातिक्रम झाल्यास स्नान करावे.

प्र० - मामा किंवा मामीचें आशौच भावा आणि
भाचीनें किती दिवस धरावे.

उ० - त्यांना उपकार केला असल्यास सोदकाचे प्र

त्यक्ष पुत्राचें आशौच धरण्याचा विस्तार उक्त आहे

तद्वत् धरावे. उपकार केला नसल्यास आणि त्याच

दिवशीं ऐकिल्यास पक्षिणी धरावे. पक्षिणी आशौ

च धरण्याचा कालातिक्रम झाल्यास स्नान करावे.

प्र० - भावा किंवा भाचीचें आशौच मामानें आ
णि मामीनें किती दिवस धरावे ?

उ० - वृत्तबंधापूर्वी भावा आणि लग्नापूर्वी भाची

मृत झाल्यास आणि त्याच दिवशीं ऐकिल्यास पक्षिणी

धरावे. कालातिक्रम झाल्यास स्नान करावे. वृत्तबंधो

त्तर भावा आणि विवाहोत्तर भाची मृत झाल्यास सो

दकाचें आशौच धरण्याचा विस्तार उक्त आहे तद्दत्त धरावे.

प्र० - मावशीचें आशौच जाचा आणि जाचीचें किती दिवस धरावे ?

उ० - सोदकाचें प्रत्यक्षपुत्राचें आशौच धरण्याचा प्रकार सांगितला आहे तद्दत्त धरावे.

प्र० - जाचा किंवा जाचीचें आशौच मावशीचें किती दिवस धरावे ?

उ० - मातुलानें जाचाचें आशौच धरण्याचा विस्तार सांगितला तद्दत्त धरावे.

प्र० - आईचा पित्याचें किंवा आईचा मातेचें आशौच कन्येचा पुत्रानें व मुलीचें किती दिवस धरावे ?

उ० - सोदकाचें आशौच्याचा विस्तार सांगितला त्याप्रमाणे धरावे.

प्र० - कन्येचे पुत्राचें व कन्येचें आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - मातुलानें जाचाचें आशौच धरण्याचा विस्तार सांगितला आहे त्याप्रमाणे धरावे.

प्र० - सासू सासन्याचें आशौच जांबयानें किती दिवस धरावे ?

उ० - दत्तबंध झालेल्या बंधूचें आशौच अग्निनीचें धरण्याचा विस्तार उक्त आहे तद्दत्त धरावे. ग्रामान्तरांत मृत झाल्यास स्नान करवे.

प्र० - आं वयाचे आशौच सासूसास-चा नी किती दिवस धरावे ?

उ० - स्नान करावे. कोणी कृषी ह्यणत्तात कीं प्रथम दिवशीं समजल्यास एक दिवस दुसरे दिवशीं ऐकिल्यास स्नान करावे.

प्र० - बायकोचे भावांचे आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास एक दिवस धरावे.

प्र० - आतेचे आशौच आचाने आणि आर्चांने किती दिवस धरावे ?

उ० - प्रथम दिवशीं समजल्यास पक्षिणी धरावे. पक्षिणीचा काळातिक्रम झाल्यास स्नान करावे.

प्र० - बापाचा आतेभाऊ, मामेभाऊ, माउस भाऊ, किंवा मामेचा आतेभाऊ, मामेभाऊ, माउस भाऊ, किंवा आपला आतेभाऊ, मामेभाऊ, माउस भाऊ, यांतून कोणी मृत झाल्यास आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - आतेचे आशौच धरण्याचा विस्तार सांगितला आहे तदनु धरावे.

प्र० - आईची आतेबहीण, मामेबहीण, किंवा माउसबहीण, किंवा बापाची आतेबहीण, मामेबहीण, किंवा माउसबहीण, किंवा आपली आतेबहीण, मामेबहीण, किंवा माउसबहीण, यांतून कोणी मृत झाल्यास आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - प्रथम दिवशीं समजल्यास येक दिवस धरावे.
द्वितीय दिवशीं ऐकिल्यास किंवा अविवाहित मृत झाल्यास स्नान करावे.

प्र० - बहिणीचें आशौच भगिनीनें किती दिवस धरावे ?

उ० - रुढा पाहतां तीन दिवस. अथवा पक्षिणी धरितात; परंतु प्राचीन ग्रंथांत शास्त्रार्थ पाहतां तीन दिवस; किंवा पक्षिणी आशौच धरावे ह्मणून कोठेही पाहिलें नाहीं. धर्माधिकारमात्र येक दिवस धरावे ह्मणून लिहितो, यास्तव प्रथम दिवशीं समजल्यास येक दिवस धरावे.

प्र० - वृत्तबंधकरून अध्यायन सांगितलें जाणत्या ला संस्कृतान आचार्य ह्मणतात त्याचें आशौचशिष्यानें किती दिवस धरावे ?

उ० - सोदकाचें आशौच धरण्याचा विस्तार सांगितला आहे तद्वत् धरावे.

प्र० - वृत्तबंधकरून अध्यायन सांगितलें जाला, तो शिष्य मृत झाल्यास आचार्यगुरूनें आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - सोदकाचें आशौच धरण्याचा पर्याय उक्त आहे तदनुसार धरावे.

प्र० - आचार्यगुरुपुत्राचें किंवा पत्नीचें आशौच

किती दिवस धरावे ?

उ० - तोपुत्र रतबंधा पूर्वी मृत झाल्यास ग्मान करावे. रतबंधोत्तरपुत्र मृत झाला आणि त्याच दिवशीं ऐकिल्यास एक दिवस धरावे. गुरुपत्नी मृत झाली आणि त्याच दिवशीं ऐकिल्यास एक दिवस धरावे.

प्र० - विद्याध्यानें आशौच आचार्यगुरुपत्नीं, आणि गुरुपुत्रां किती दिवस धरावे ?

उ० - आचार्यगुरुपुत्रांचें आशौच धरण्याचा विचार उक्त आहेंत हत धरावे.

प्र० - वेदज्ञो सांगतो त्याला संस्कृतात उपाध्याय असें बोलतात, त्या गुरुचे आशौच शिष्यानें. आणि शिष्याचे आशौच उपाध्याय गुरुने किती दिवस परस्परांनीं परस्परांचें धरावे ?

उ० - प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास एक दिवस धरावे.

प्र० - येका गावचे राहणारे व सांग वेदाध्ययन व रावणकारणारे त्यांना संस्कृतात अनूचान ह्मणतात, प्राकृतात गुरुबंधू ह्मणतात त्या परस्परांनी परस्परांचें आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - प्रथम दिवशीं ऐकिल्यास एक दिवस धरावे.

प्र० - षडंगान्यतिरीत वेदाध्ययन जे करितात त्यांना श्रोत्रीय संस्कृतात ह्मणतात ते श्रोत्रीय गुरुबंधूनी परस्परांनी परस्परांचें आशौच किती दिवस धरू

उ० - प्रथमदिवशीं ऐकिल्यास येकदिवस धरावे.

प्र० - संबंधी नसून स्नेही आहे त्याचे आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - तो स्नेही अनूचान किंवा श्रोत्रीय असल्यास आणि आपले एथें मृत झाल्यास येकदिवस धरावे.

प्र० - राखलेली किंवा दाशी, अथवा नारक शाळेचे आशौच रतपुरुषानें व रतपुरुषाचे सापिंडादिकांनी किती दिवस धरावे ?

उ० - ती अन्यपुरुषाकडे रसमाण नाहीं हे वास्तविक विदित असल्यास आणि ती रतपुरुषाचे ग्रहानृत झाल्यास आणि प्रथमदिवशीं ऐकिल्यास त्या रतपुरुषानें तीन द्वितीयेत्यादि दिवशीं ऐकिल्यास स्नान करावे, आणि पुरुषाचे सापिंडांनीं प्रथमदिवशीं ऐकिल्यास येकदिवस धरावे. ती अन्यठिकाणी मृत झाली असल्यास प्रथमदिवशीं ऐकिल्यास त्या रतपुरुषानें येकदिवस धरावे, त्याचे सापिंडांनीं स्नान करावे.

प्र० - अग्निहोत्र्याचे आशौच समंत्रक दहन झाल्यावर धरावे ह्यणोन सांगितले त्यास पूर्ववत् धरावे किंवा कर्मा धरावे ?

उ० - पूर्ववत् धरावे.

प्र० - शवाचे वाहणे दहन किंवा रचन न नीच जा

तीनीं केले तयांच्या पालाशविधी केल्या पासून आशौच धरावे ह्मणोन सांगितले तयास पूर्ववत् धरावे किंवा कमी धरावे ?

उ० - पूर्ववत् धरावे.

प्र० - आपल्या जिवांच्या आपल्या हाताने नाश करून घेतला त्याचे, व अष्ट स्त्री, किंवा पुरुष त्यांच्या घटस्फोट केला नाही. व नपुंसक स्त्री व नपुंसक पुरुष. किंवा राजाने मारिला त्याचे. आशौच पालाशविधी केल्यानंतर धरावे ह्मणोन सांगितले तयास तो कधी करवा. व तो केल्यावर आशौच स्त्रीपुत्रादिकांनीं किती दिवस धरावे ?

उ० - जे प्रश्न केलेत त्यांच्या व अन्य स्त्रीचे हरण करणार्थ मृत झाला, व चांडालाने मारिला, व चांडालाश्रय करणारा, व अन्यास शास्त्राने मारणारा, व दुसऱ्याचे ग्रहास अग्नी लावणारा, व दुसऱ्यास विष घालणारा, व स्त्रीविष धारण करणारा, व आपला धर्म सोडून अन्याचे धर्माचे आचरण करणारा, व पत्नीला व चांडालास मारणारी, इत्यादिकांचे दहन अविधी करावे, आशौच न धरावे. मृत होऊन वर्ष झाल्यावर नारायणपत्नीपूर्वक पालाशविधी युक्त, और्ध्वदेहीक कर्म करून स्त्रियेनें अन्नाराविषयीं, व अन्नाराने स्त्रीविषयीं, व पुत्राने आईबापाविषयीं, व स्वर्तानं स्वर्तानां वि

षर्षीं दहादिवस धरावे, सापिंडानीं तीन दिवस धरावे, सोदकादिकानीं रत्नान करावे, अथवा रित्रयादिकानीं तीन दिवस धरावे, अथवा मृत होतांच तत्कालीं षोडश कृच्छ्र प्रायश्चित्तपूर्वक नारायणबलीत्यादि ओं ध्वं देहीक कर्मकेल्यावर माता पित्यादि सापिंड किंवा सोदक अथवा सगोत्र इत्यादिकांचे आशौच धरावयाचा विस्तार सांगितला आहे त्याप्रमाणे धरावे.

प्र० - अशुची असतां पुराणश्रवण, व ब्राह्मण भोजन करावे किंवा नाही भोजन कर्त्याना संसर्गाशौच आहे किं नाही ?

उ० - स्पर्शनकरितां करावे. भोजन कर्त्यासि नाही.

प्र० - अत्यासन्तो अशुची असतां संन्यासादिक विधी करावा किंवा नाही ?

उ० - करावा.

प्र० - शृगेंदंष्ट्रा किंवा नखे, आहेत शस्त्रें मारण्याविषयीं जान्ची अशा जनावरापासून, किंवा सर्पदंशाने, किंवा विजेने, किंवा पाण्यात पडून मृत झालां किंवा चोरांनीं मारला, त्यांचे आशौच केव्हां पासून व कमी किंवा जास्ती धरावे ?

उ० - मृत होतांच नारायणबलीपूर्वक विधी केल्यानंतर सर्षींनी पूर्णोक्त प्रमाणे धरावे.

प्र० - युध्यांत मृत झाल्यास आशौच किती दि-

वस धरावे ?

उ० - शवास स्पर्श अन्य जाती-चा झाला नसल्यान प्राणोत्क्रमणा पासून धरावे; स्पर्श झाला असल्यास पाळाचा विधी झाल्यानंतर धरावे.

प्र० - कोणी पुरुष संन्याशी होऊन मृत झाल्यास आशौच धरावे किंवा नाही.

उ० - संन्याशी. अथवा अतुर संन्याशी होतो, त्याचे पुत्राने, आणि ग्नीने, मोवळे दहा दिवस राहावे; इतर जे शुचीयाना शिषून ये, सापिंडादिकानी स्नान करावे.

प्र० - शवास स्पर्श केला किंवा धर्मार्थ शवास वाहिले किंवा शवाचे दहन. अथवा खनन केले असता आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - त्याप्रेताशीं मातुलादिक संबंध असल्यास तीन दिवस धरावे. नाते नसतां स्पर्शादिक दिवसास केला असतां नक्षत्र दर्शन पर्यंत, अथवा रात्रो स्पर्श केल्यास सूर्यादय पर्यंत संसर्गाशौच ध०

प्र० - संसर्गाशौच कशास झणतात ?

उ० - जालातें प्रातःकाले आहे त्यावेळी इतरास स्पर्शमात्र न करणे त्याला झणतात.

प्र० - मोल घेऊन स्वहोतीचे किंवा श्रेष्ठ. अथवा नाच जातीचे शवास अलंकार केले किंवा वाहिले. अ

थवा दहन किंवा खनन केलें असतां संसर्गशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - मोल घेऊन अलंकारादिक करणारानां मुर्धेफरास असं प्राकृतात ह्यणतान त्याणी समान किंवा श्रेष्ठ जातीचें केल्यास दाहा दिवस, नीच जाती चें केल्यास वीस दिवस धरावे .

प्र० - हर एक जातीचे घरचें मनुष्य मृत झालें, आहे आणि त्याचें घरीं कोणी राहिला. अथवा त्या चे एथील अन्न घेतलें असतां संसर्गशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - जितके दिवस राहिल. अथवा अन्न घेईल तितके दिवस धरावे .

प्र० - आपले जातीचें, किंवा आपले पेक्षां श्रेष्ठ वर्णाचें शवा बरोबर गेलें असतां शुद्ध कशानें होतात ?

उ० - स्नान करून अग्नीला स्पर्श करून घृत प्राशन करून स्नान करून ब्राह्मण, क्षत्रिय. आणि वैश्य याणी प्राणायाम करून स्नान केल्यानंतर वस्त्रिया. आणि सत्सूद्रादिकांनी प्राणायामा व्यतीरिक्त सर्व विधी केला असतां शुद्ध होतात .

प्र० - आपल्या पेक्षां नीच जातीचा शवा बरोबर गेलें असतां शुद्धी कशाने होईल ?

उ० - ब्राह्मण दिवसास गेल्यास नक्षत्रदर्शन,

रात्रौ गेल्यास प्रातः काळ, व क्षत्रिय गेल्यास येक दिव
स. वैश्य गेल्यास पक्षिणी. आशौच धरून अग्नि
स्पर्श व घृतप्राशन व प्राणायाम कराचा. आणि स्ना
न करून प्राणायाम केला ह्मणजे, व या चर्णाचारिन्नि
यांनी प्राणायामाव्यतिरिक्त केलें असतां. आणि मत्
वृद्धादिकांनी, व त्याचारिन्नीनी तीन रात्री, व संस
र्गाशौच धरून स्नानादिक प्राणायामाव्यतिरिक्त
विधी केला असतां शुद्धी होईल.

प्र० - कोणी स्त्री, अथवा पुरुष उठोन गेला तो मृ
त झाला किंवा नाही हे विदित नसल्यास किती दिव
स पर्यंत मार्गप्रतिक्षा पाहून शुद्ध व्हावे ?

उ० - पूर्ववयस्कर असल्यास वीस वर्षे, मध्यम
वय असल्यास पंधरा वर्षे, आणि अन्नरवयस्कर अ
सल्यास आठ वर्षे. नवव्याने वायका विषयी, वाय-
कोने नवव्या विषयी. व पुत्रानें मानापिन्या विषयी.
व सवतीनें सवती विषयी चार पाहाची आणि पणश
रविधी करून दाहादिवस, आणि सापिंडानी तीन दिव
स आशौच धरून व सांदक इत्यादिकांनी स्नान क
रून शुद्ध व्हावे.

प्र० - सापिंडानें अंत्य कर्म करणें प्राप्त झाल्यास अं
त्य कर्म करण्या निमित्त आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - सापिंड दत्तक ग्रहांत पित्याचें आशौच कर्मा

र्थ धरण्याचा विचार उक्त आहे तद्वत धरावे.

प्र० - सोदक इत्यादिकाचे अंत्य कर्मकरणे प्राप्त झाल्यास कर्म करण्या निमित्त आशौच किती दिवस ध०

उ० - तीन दिवस धरावे.

प्र० - कोणी पुरुष मृत झाला, आणि त्याचे कांहीं सापिंड याणी आशौच धरून शुद्ध झाले, नंतर मृत झाल्याची बायको येऊन पाला शविधी करून सती गेली, तिचे आशौच पूर्वी तिचा नवऱ्याचे आशौच धरून शुद्ध झाले त्याणी व तिचा नवऱ्याचे आशौच धरले नाही, जाणी त्याणी तिचा नवऱ्याचे आणि ती सती गेली येत निमित्त आशौच किती दिवस धरावे ?

उ० - जानी तिचा नवऱ्याचे आशौच धरून शुद्ध झाले आहेत त्याणी त्या सती विषयीं स्नान मात्र करावे आणि जा सापिंडानी तिचा नवऱ्याचे आशौच धरले नाही त्याणी तीन दिवस धरावे, सोदक इत्यादिकांनी स्नान करावे.

प्र० - सती जाणार ती विटाळशी आहे तर तिणे सती कधी जावे ?

उ० - सवामण गाळी कांडून प्रेता वरोषर सती जावे.

प्र० - दाहादिवसांचे सोहेरांत दुसरा दाहादिवसाचा अथवा कमी दिवसांचा सोहेर आल्यास पूर्व सोहेराने दुसरे सोहेराची शुद्धी होत किंवा नाही.

उ० - पूर्वाचाने दुसऱ्याची शुधी होते आणि दुसऱ्या सोहेराचा संस्कार दे ग्विल करावा अथवा जे दिवशीं घारा दिवस होतील ते दिवशीं करावा. बाळां तिणीची मात्र शुधी होत नाही.

प्र० - तीन दिवसांचे सोयरांत दुसरा तीन दिवसांचा मोहर आल्यास पूर्वाचा सोहेरानें शुधी होते किंवा नाही ?

उ० - शुधी होते.

प्र० - तीन दिवसांचे मोहेरात दाहा दिवसाचा सोहेर आल्यास पूर्व सोहेरानें शुधी होते किंवा नाही ?

उ० - शुधी होत नाही.

प्र० - दाहा दिवसांचे सतकांत दुसरे दाहा दिवसांचे अथवा कमी दिवसांचे सतक आल्यास पूर्वाचाने शुधी होते किंवा नाही ?

उ० - इतगंची शुधी होणे प्रत्यक्ष पुत्राची आणि वायकोची आणि नवऱ्याची आणि सवतीला सवती विषयीं शुधी होत नाही.

प्र० - तीन दिवसांचे आशौचात दाहा दिवसांचे आशौच आल्यास शुधी होते किंवा नाही ?

उ० - शुधी होत नाही.

प्र० - तीन दिवसांचा आशौचांत तीन दिवसांचे आशौच आल्यास शुधी होते किंवा नाही ?

उ० - शुधी होते.

प्र० - दाहा दिवसांचे मध्यरांत दाहा दिवसांचे अथवा कर्मा दिवसांचे मृतक आल्यान मृतकाची शुद्धी सोहेराने होत्ये किंवा नाही ?

उ० - शुद्धी होत नाही. मृतक सरळ्यावर सोहेराचे कांहीं दिवस राहिले असले तत्रापुजे दिवशीं मृतकाची शुद्धी होत्ये त्याच दिवशीं सोहेराची शुद्धी होत्ये, बाळांतिणीची मात्र शुद्धी होत नाही.

प्र० - दाहा दिवसांचे मृतकाचे दाहाचे दिवसांचे रात्रीस दाहा दिवसांचे आशौच प्राप्त झालें तर दुसरे धरावे, किंवा नाही ?

उ० - पहिले सरळ्यानंतर दोन दिवस अधिक आशौच धरावे.

प्र० - दाहा दिवसांचे मृतकाच्या दाहाचे रात्रीचा तीनप्रहर अथवा चवथ्याप्रहर रात्रीस दुसरे दाहादिवसांचे आशौच प्राप्त झाल्यास दुसरे धरावे किंवा नाही.

उ० - पहिले सरळ्यानंतर तीन दिवस अधिक आशौच धरावे.

प्र० - तीन दिवसांचे आशौचाचा तिसरे उत्तर रात्रीस तीन दिवसांचे अथवा कर्मा दिवसांचे आशौच आल्यास पूर्वाचाने शुद्धी होत्ये किंवा नाही ?

उ० - पूर्वाचाने शुद्धी होत्ये.

प्र० - दाहा दिवसांचे खूनकाचे दाहाचे रात्रीस दुसरे दाहा दिवसांचे आशौच प्राप्त झाले ह्मणजे दोन अथवा तीन दिवस आशौच जास्त धरावे ह्मणून सांगितले आहेत दुसरे आशौच आल्यास दुसऱ्याची शुद्धी होते किंवा नाही ?

उ० - पक्षिणींत पक्षिणी पर्यंत जी दोन दिवसांचा न पक्षिणी पर्यंत जी आणि तीन दिवसांचा त तीन दिवसापर्यंत जी आशौचे त्याची शुद्धी होते जितकी दिवसांचे असल्यास शुद्धी होत नाही.

प्र० - सापिंडाचे आशौच असता आई व आपाचे पुत्राला नवऱ्याचे आणि बायकोचे आणि मवणीचे आशौच प्राप्त झाले तर पूर्व आशौचाने शुद्धी होते किंवा नाही ?

उ० - शुद्धी होत नाही.

प्र० - मातेचा आशौचांत पित्याचे आशौच आल्यास धरावे किंवा न धरावे ?

उ० - शुद्धी होतो. कोणा ऋषीचा मते शुद्ध होत नाही, पित्याचे आशौच संपूर्ण धरावे.

प्र० - पित्याचे आशौचांत मातेचे आशौच आल्यास मातेचे आशौच धरावे किंवा न धरावे ?

उ० - दाहाचे रात्रीचे आंत आल्यास पित्याचे आशौच सरल्यावर पक्षिणी विशेष धरावे, रात्रीस समज-

ल्यास तीन दिवस विशेष धरावे .

प्र० - मनुष्य किंवा गुरुं अथवा अश्व गृहात मृत
आल्यास व कोणी मनुष्य गृहाचे शंभर हाताचे आं
त मृत आल्यास संगर्गाशौच किती वेळ धरावे .

उ० - मनुष्याचे व गुराचे व अश्वाने शव बाहेर ने
ईनांपर्यंत धरून नंतर स्नान करावे .

प्र० - प्रेन पाहिले असता काय करावे ?

उ० - स्नान करावे .

प्र० - वृत्तबंध व विवाहार्थ देवता स्थापन केल्या
नंतर किंवा यज्ञ दीक्षा घेतल्यावर किंवा ऋत्विजांनी
मधुपर्क घेतल्यानंतर व पुरश्चरणाचा संकल्प जा-

ल्यानंतर जनना शौच किंवा मृता शौच प्राप्त झाल्या
स केव्हां पासून किती दिवस धरावे ?

उ० - उत्थापन अवभृत् स्नान आणि पुरश्चरण
झाल्यानंतर दाहा दिवस होण्यास जे शेष दिवस रा
हिले ते धरावे. शेष राहिले नसल्यास मृता शौच मा
तापित्याचे व स्त्रियेचे व भ्रताराचे व सचतीचे दा
हा दिवस व सापिंडाचे तीन दिवस धरावे .

प्र० - अनंतादि वृत्ते, चूडाकर्म, होम, दान, किंवा श्रा
द्ध, याचा संकल्प झाल्यावर व राजा सिंहासनासूढ
असता व योद्धा युधांत जात असता जनन किंवा मृ
ता शौच आल्यास ते केव्हां पासून धरावे ?

उ० - व्रतार्चीं आणि कर्मांची समाप्तीं व युत्थानंतरं
वसिंहासनावरून उतरल्यावर धरावे.

अस्पर्शाविचार

प्र० - जीस्त्रीतेरा दिवसानंतर अस्पर्शहोणारी णती
पूर्वीं जाल्यास अस्पर्श किती दिवस राहावे.

उ० - दाहावे दिवशीं जाल्यास स्नान करावे, अकरावे
दिवशीं जाल्यास येकरात्र, चारावे दिवशीं जाल्यास दो
नरात्री, आणि तेरावे दिवशीं जाल्यास त्रिरात्र अस्पर्श
सहून स्नान करावे.

प्र० जीस्त्रीविसा दिवसांनंतर अस्पर्शहोणारी णती पूर्वीं
जाल्यास अस्पर्श किती दिवस राहावे ?

उ० सत्रावे दिवशीं जाल्यास स्नान करावे, अठरावे दिवशीं
जाल्यास येकरात्र, येकोणीसावे दिवशीं जाल्यास दोनरा
त्री, आणि विसावे दिवशीं जाल्यास त्रिरात्र अस्पर्शा
हून स्नान करावे.

प्र० रात्रीस स्त्री अस्पर्शजाल्यास प्रथम दिवस कोणता थें ?

उ० जननाशौचात उक्त आहे तदन धरावा.